

Vergaderjaar 2013–2014

33 851

Uitvoering van de Verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PBEU 2012, L 201) (Uitvoeringswet Verordening Erfrecht)

Nr. 3

Het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt / uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat (artikel 26, vijfde lid, van de Wet op de Raad van State)

MEMORIE VAN TOELICHTING¹

ALGEMEEN

1. Inleiding

Burgers krijgen in toenemende mate te maken met grensoverschrijdende nalatenschappen. Er is sprake van een grensoverschrijdende nalatenschap als bestanddelen van een nalatenschap in meerdere landen zijn gelegen of de erfgenamen in een ander land wonen dan waar de overledene zijn gewone verblijfplaats had. Uit onderzoek van de Europese Commissie is gebleken dat er jaarlijks 4,5 miljoen nalatenschappen openvallen in de Europese Unie (EU), waarvan 10% een internationale dimensie heeft. Dit betekent dat er jaarlijks 450 000 grensoverschrijdende nalatenschappen openvallen in de EU.² Het afwickelen van deze nalatenschappen blijkt in de praktijk complex. De regels van internationaal privaatrecht (hierna: ipr-regels) op het terrein van het erfrecht van de lidstaten van de EU verschillen onderling aanzienlijk. Veel nationale verwijzingsregels botsen met elkaar. Zo kan het voorkomen dat door de toepassing van verschillende ipr-regels autoriteiten in meerdere lidstaten zich bevoegd achten om beslissingen te geven over één nalatenschap. Ook het tegenovergestelde doet zich voor: de verschillende bevoegdheidsregels van internationaal privaatrecht van de lidstaten wijzen geen enkele bevoegde autoriteit aan, zodat geen beslissing over een nalatenschap kan worden verkregen. Burgers moeten daarnaast voor de vererving en afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap meestal in meerdere lidstaten (gerechtelijke) procedures doorlopen. Dit komt vooral omdat gerechtelijke

¹ De oorspronkelijke tekst van het voorstel van wet en van de memorie van toelichting zoals voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State is ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

² Impact assessment, COM (2009) 154 final, SEC (2009) 411, van de Europese Commissie van 14 oktober 2009, p. 18.

uitspraken, notariële akten en erfrechtverklaringen gegeven in de ene lidstaat niet worden erkend of geaccepteerd in een andere lidstaat. Hierdoor wordt de afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap voor burgers kostbaar en tijdrovend.

De op 4 juli 2012 tot stand gekomen verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PbEU 2012, L 201) (hierna: de verordening) zorgt voor uniforme ipr-regels op het terrein van het erfrecht. Deze uniformering maakt dat de vererving en afwikkeling van grensoverschrijdende nalatenschappen aanzienlijk wordt vereenvoudigd en minder kostbaar zal zijn voor burgers in de EU. De verordening zal vanaf 17 augustus 2015 in al haar onderdelen verbindend en rechtstreeks van toepassing zijn in alle lidstaten van de EU. Een uitzondering geldt voor Ierland, het Verenigd Koninkrijk³ en Denemarken⁴.

De verordening bevat uniforme ipr-regels ten aanzien van het toepasselijk recht. Deze regels inzake toepasselijk recht bepalen volgens welk recht vererving en afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap plaatsvindt. De vererving bepaalt wie wat erft en de afwikkeling ziet op de vereffening en verdeling van de nalatenschap. In het huidige Nederlandse internationaal privaatrecht bestaan verschillende verwijzingsregels voor vererving en afwikkeling. Dit onderscheid zal met de toepassing van de verordening komen te vervallen. Ook regelt de verordening de rechtsmacht, de erkenning en tenuitvoerlegging van gerechtelijke beslissingen alsmede de aanvaarding en tenuitvoerlegging van authentieke akten en gerechtelijke schikkingen.

Tot slot wordt in de verordening het instrument van de Europese erfrechtverklaring in het leven geroepen. Met behulp van deze erfrechtverklaring kunnen erfgenamen in een andere lidstaat aantonen dat zij erfgenaam zijn en hoeven zij geen aanvullende (administratieve) handelingen te verrichten of een gerechtelijke procedure te doorlopen om hun rechten als erfgenaam in een andere lidstaat te kunnen uitoefenen. De erfrechtverklaring draagt hiermee eveneens bij aan het vereenvoudigen van de afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap. Het nationale erfrecht van lidstaten (voor ons Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek (BW)) wordt door de verordening onverlet gelaten. Nalatenschappen zonder internationale dimensie worden afgewikkeld volgens het nationale recht van het land waar zij zijn opengevallen.

De regels van de verordening vinden rechtstreeks toepassing in ons nationale recht. Uitvoering is wel nodig wanneer wij gebruik willen maken van keuzemogelijkheden die de verordening biedt, een bevoegde autoriteit moet worden aangewezen of andere aanvullende voorschriften (moeten) worden bepaald. In dat kader vragen vooral de bepalingen in de verordening met betrekking tot (de instelling van) de Europese erfrechtverklaring en de in de hoofdstukken IV en V van de verordening opgenomen regeling voor het verlof tot erkenning en tenuitvoerlegging van gerechtelijke beslissingen, authentieke akten en gerechtelijke schikkingen, om uitvoeringswetgeving. De introductie van de Europese erfrechtverklaring noodzaakt daarnaast tot aanvulling van Boek 4 BW, de Wet op het Notarisambt en de Kadasterwet. Dit wetsvoorstel voorziet

³ Op grond van Protocol nr. 21 betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, dat gehecht is aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, nemen deze lidstaten niet deel aan de aanneming van de verordening

⁴ Op grond van Protocol nr. 22 betreffende de positie van Denemarken neemt Denemarken niet deel aan de aanneming van deze verordening.

hierin. Tot slot wordt Boek 10 BW aangepast, omdat de huidige ipr-regels op het terrein van het erfrecht zullen worden vervangen door de verordening. Ingevolge artikel 20 van de verordening wordt elk recht dat door de verordening is aangewezen toegepast, ongeacht of dit het recht van een lidstaat is of niet. De universele toepassing van de verordening sluit een nationale ipr-regeling op het terrein van het erfrecht uit.

In de onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de wijzigingen in ipr-erfrecht die de toepassing van de verordening met zich meebrengt (paragraaf 2), het toepassingsgebied van de verordening (paragraaf 3), de Europese erfrechtverklaring (paragraaf 4), de verhouding van de verordening tot bestaande rechtsinstrumenten en internationale verplichtingen (paragraaf 5), de administratieve lasten en gevolgen voor de burger (paragraaf 6) en tot slot de benodigde uitvoeringsmaatregelen (de artikelsgewijze toelichting).

De Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht (hierna: Staatscommissie IPR), de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht en het Kadaster zijn geraadpleegd over een voorontwerp van dit wetsvoorstel. Ook zijn de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)⁵, de Raad voor de rechtspraak (Rvdr)⁶, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR)⁷, de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) geconsulteerd. Waar nodig, wordt hierna op de door voornoemde instanties gemaakte inhoudelijke opmerkingen ingegaan.

2. Veranderingen in de huidige ipr-regels met de komst van de verordening

Nederland heeft in 1996 het Haags Erfrechtverdrag goedgekeurd (Stb. 1996, 456). Dit verdrag is tot op heden niet in werking getreden wegens gebrek aan de benodigde drie ratificaties. Wel worden de regels van dit verdrag door Nederland toegepast. Op 1 oktober 1996 zijn de regels van het Haags Erfrechtverdrag in onze nationale wetgeving geïncorporeerd door de inwerkingtreding van de Wet conflictenrecht erfopvolging. Sinds die datum bestaan in ons nationale recht gecodificeerde ipr-regels op het terrein van het erfrecht. De artikelen van de Wet conflictenrecht erfopvolging zijn, zonder inhoudelijke wijzigingen, overgenomen in Titel 12 van Boek 10 van het BW, die op 1 januari 2012 in werking is getreden. De Wet conflictenrecht erfopvolging is per laatstgenoemde datum vervallen. De regels van de verordening zullen met ingang van 17 augustus 2015 de regels van het Haags Erfrechtverdrag vervangen. Nederland zal daarom het Haags Erfrechtverdrag per die datum opzeggen.

De belangrijkste verschillen tussen het Haags Erfrechtverdrag en de verordening zijn, dat de verordening:

1. geen voorwaarden verbindt aan het aanknopingspunt voor het toepasselijke recht;
2. ook de vereffening en afwikkeling van de nalatenschap regelt;
3. een beperktere rechtskeuze toestaat;
4. bevoegdheidsregels geeft;
5. een breder toepassingsgebied heeft;
6. een terugverwijzing naar het recht van een lidstaat aanvaardt op grond van de ipr-regels van een derde staat waarvan het recht als toepasselijk recht op de erfopvolging is aangewezen.

⁵ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

⁶ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

⁷ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Deze verschillen brengen wijziging in ons internationale privaatrecht op het terrein van het erfrecht, te weten:

Ad 1: de verordening geeft als enkel aanknopingspunt voor het toepasselijke recht op de erfopvolging de gewone verblijfplaats van de erflater op het tijdstip van overlijden (artikel 21 lid 1). Het begrip «gewone verblijfplaats» is in de context van het internationale erfrecht voor Nederland geen nieuw begrip. In het verdrag wordt ook bij de gewone verblijfplaats als aanknopingspunt voor het toepasselijke recht aangesloten. Het begrip moet feitelijk worden ingevuld en duidt op een zekere duurzame band met een staat. Overweging 23 van de verordening geeft aan dat alle relevante feitelijke elementen en in het bijzonder de duur en de regelmatigheid van de aanwezigheid van de erflater in de betrokken staat en de omstandigheden van en de redenen voor het verblijf, in beschouwing mogen worden genomen ter vaststelling van de gewone verblijfplaats. Soms zal de gewone verblijfplaats niet eenvoudig kunnen worden vastgesteld. Voor die gevallen geeft de verordening in overweging 24 enkele handvatten voor het vaststellen van de gewone verblijfplaats. Het gaat daarbij onder meer om het centrum van het gezins- en sociale leven van de erflater, diens nationaliteit of de plaats waar de erflater al zijn voornaamste goederen had. Het verdrag gaat voor het toepasselijke recht op de vererving eveneens uit van de gewone verblijfplaats op het tijdstip van overlijden als belangrijkste aanknopingspunt, maar verbindt daaraan de voorwaarde dat de erflater ofwel de nationaliteit van die staat bezat ofwel gedurende een tijdvak van ten minste vijf jaar voorafgaand aan zijn overlijden daar zijn gewone verblijfplaats had. Is niet aan deze voorwaarden voldaan, dan knoopt het verdrag aan bij het recht van de staat waarvan de erflater de nationaliteit bezat. Met de verordening sluit de aanknopingspunt voor het toepasselijke recht op de vererving beter aan bij de aanknopingspunt voor andere onderwerpen op het gebied van het personen- en familierecht, waar ook de gewone verblijfplaats steeds meer de nationaliteit als aanknopingsfactor verdringt.

Ad 2: het door de verordening aangewezen recht regelt niet alleen de vererving, maar ook de vereffening en verdeling van de nalatenschap. De regels van het Haags Erfrechtverdrag zien daarentegen enkel op de vererving en regelen niet de afwikkeling van de nalatenschap. Boek 10 bevat daarom (artikelen 149 en 150) aanvullende ipr-regels voor de afwikkeling van de nalatenschap. Deze aanvullende ipr-regels zullen met het van toepassing worden van de verordening niet langer nodig zijn. Het toepasselijke recht dat op grond van de verordening wordt aangewezen, beheerst de gehele erfopvolging, vanaf het openvallen van de nalatenschap en de vererving tot aan de verdeling van de onderscheiden erfdelen.

Ad 3: de verordening biedt in artikel 22 de mogelijkheid om te kiezen voor het recht van de staat waarvan een persoon de nationaliteit bezit op het moment van de rechtskeuze of het moment van overlijden. Het verdrag geeft in artikel 5 dezelfde mogelijkheid en maakt het daarnaast mogelijk voor personen om te kiezen voor het recht van de staat waar zij hun gewone verblijfplaats hebben op het moment van de keuze of op het moment van overlijden. Vanaf 17 augustus 2015 zal het voor een toekomstige erflater niet meer mogelijk zijn om een rechtskeuze te maken voor het recht van de staat van zijn gewone verblijfplaats als hij niet ook de nationaliteit van deze staat bezit. Nu de verordening de gewone verblijfplaats als aanknopingspunt heeft bij gebreke van een rechtskeuze, levert dit in de praktijk geen probleem op. In de verordening zijn bovendien overgangsbepalingen opgenomen, die ervoor zorgen dat

rechtskeuzes – voor het recht van de gewone verblijfplaats – gemaakt vóór 17 augustus 2015 geldig blijven.

Ad 4: de verordening bevat naast regels inzake toepasselijk recht ook regels inzake de bevoegdheid van een gerecht (hoofdstuk II). In het Haags Erfrechtverdrag ontbreekt een dergelijke regeling, zodat elke partij bij het verdrag zijn nationale bevoegdheidsregels dient toe te passen om te bepalen of er rechtsmacht is. Met de verordening zullen voor alle lidstaten uniforme bevoegdheidsregels gelden, zodat in beginsel slechts de gerechten van één lidstaat bevoegd zijn om een beslissing te geven over de nalatenschap.

Ad 5: twee onderwerpen die expliciet van het toepassingsgebied van het Haags Erfrechtverdrag zijn uitgesloten, worden wel in de verordening geregeld. Het betreft de vorm van uiterste wilsbeschikkingen en de regels omtrent de bekwaamheid om bij uiterste wil te beschikken. De verordening brengt geen verandering in de regels die gelden ten aanzien van de vorm van uiterste wilsbeschikkingen. Naar huidig recht wordt het Haags Verdrag van 5 oktober 1961 inzake de wetsconflicten betreffende de vorm van testamentaire beschikkingen (hierna: Haags Testamentvormenverdrag) toegepast. Dit zal – gelet op artikel 75, eerste lid, tweede volzin, van de verordening – na het van toepassing worden van de verordening niet anders zijn. De verordening zorgt er echter wel voor dat de lidstaten die geen partij zijn bij het Haags Testamentvormenverdrag voortaan op grond van artikel 27 van de verordening dezelfde regels over de formele geldigheid van schriftelijke uiterste wilsbeschikkingen zullen toepassen als de lidstaten bij het verdrag.

Daarnaast wordt in de verordening in de artikelen 24 tot en met 26 een regeling gegeven voor de materiële geldigheid van uiterste wilsbeschikkingen, waaronder de bekwaamheid om bij uiterste wil te beschikken. Een dergelijke regeling ontbreekt in het Haags Erfrechtverdrag. Artikel 146 van ons Boek 10 BW bevat daarentegen wel een conflictregel omtrent de testeerbevoegdheid, waarbij wordt aangesloten bij het recht van de staat waarvan een persoon de nationaliteit heeft. De verordening sluit voor de materiële geldigheid van een uiterste wil aan bij het toepasselijke recht op grond van de verordening op het moment van het maken van de uiterste wilsbeschikking. Een latere wijziging van de gewone verblijfplaats door de erflater heeft hierdoor geen invloed op de materiële geldigheid van zijn uiterste wilsbeschikking. Voor een wijziging of herroeping van een uiterste wilsbeschikking gelden dezelfde regels op grond van artikel 24, derde lid, van de verordening. Ook de toelaatbaarheid en materiële geldigheid van een wijziging of herroeping worden dus beheerst door het recht dat volgens de verordening van toepassing zou zijn op de erfopvolging als de erflater op het moment van de wijziging of herroeping zou zijn overleden. Deze regeling in de verordening maakt onze nationale conflictregel overbodig en zorgt ervoor dat in alle lidstaten van de EU op dezelfde wijze over de materiële geldigheid van een uiterste wil wordt beslist.

Ad 6: het Haags Erfrechtverdrag aanvaardt in artikel 4 een beperkt renvoi. Het betreft de beperkte aanvaarding van een doorverwijzing in die gevallen dat het toepasselijke recht het recht van een derde staat aanwijst, die op grond van zijn verwijzingsregels (deels) doorverwijst naar het recht van een (andere) derde staat, die op zijn beurt de doorverwijzing accepteert en zijn eigen recht toepast. De verordening aanvaardt daarnaast ook renvoi als sprake is van een terugverwijzing door de verwijzingsregels van die derde staat naar het recht van een lidstaat. Dit heeft tot voordeel dat op een nalatenschap, of een deel daarvan, vaker het recht van een lidstaat van toepassing is.

3. Toepassingsgebied

Uit artikel 1, eerste lid, van de verordening volgt dat deze van toepassing is op de erfopvolging in de nalatenschappen van personen. Zij is niet van toepassing op fiscale zaken, douanezaken en administratiefrechtelijke zaken. Dat betekent dat het nationale recht van de lidstaten bepaalt hoe bijvoorbeeld belastingen en andere geldelijke verplichtingen van publiekrechtelijke aard worden berekend en voldaan. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen belastingen die de erflater op het moment van overlijden verschuldigd is of belastingen in verband met de erfopvolging die door de nalatenschap of begunstigden van de nalatenschap verschuldigd zijn. Ook bepaalt het nationale recht of het vrijgeven van goederen van de nalatenschap aan rechthebbenden onder deze verordening of de inschrijving van goederen van de nalatenschap in een register onderworpen worden aan belastingheffing.

In artikel 1, tweede lid, van de verordening worden verder nog een aantal specifieke onderdelen van het burgerlijk recht die verband houden met het erfrecht, uitdrukkelijk uitgesloten. Zo is de verordening niet van toepassing op aangelegenheden die verband houden met huwelijksvermogensstelsels of vermogensstelsels van relatievormen die worden geacht met het huwelijk vergelijkbare gevolgen te hebben. De Commissie heeft voor de regeling van het conflictenrecht in het huwelijksvermogensrecht en over de vermogensrechtelijke gevolgen van een scheiding van paren uit andere relatievormen twee afzonderlijke voorstellen ingediend, die op dit moment gezamenlijk worden besproken in Brussel. Hoewel de verordening geen regeling geeft voor de afwikkeling van het huwelijksvermogen, zal indien de erflater gehuwd was, bij het vaststellen van zijn nalatenschap en de onderscheiden erfdelen van de erfgenamen rekening moeten worden gehouden met de vereffening van het huwelijksvermogen. Ditzelfde geldt voor de erflater die een geregistreerd partnerschap of andere samenlevingsvorm is aangegaan, waardoor een met het huwelijksvermogen te vergelijken vermogen van de erflater bij de verdeling en afwikkeling van zijn nalatenschap moet worden betrokken.

Ook de inschrijving van rechten op onroerende en roerende zaken in een register, met inbegrip van de wettelijke voorschriften voor en de rechtsgevolgen van een dergelijke inschrijving, valt niet onder het toepassingsgebied van de verordening. Naar Nederlands recht gaat dat om de inschrijving van rechten op met name onroerende zaken. De uitsluiting betekent dat het aan het recht van de lidstaat waar het register wordt gehouden, is om te bepalen of bepaalde goederen voor registratie in aanmerking komen en onder welke voorwaarden of op welke wijze de registratie moet plaatsvinden. Aan de lidstaten wordt overgelaten welke autoriteiten moeten nagaan of aan alle voorwaarden voor registratie is voldaan en of de aangeboden of opgemaakte akten voor registratie volledig zijn en de noodzakelijke informatie bevatten. Zie hierna de artikelsgewijze toelichting bij artikel 13, als het gaat om de inschrijving van het recht op registergoederen in Nederland in het kadaster.

De verordening wijst slechts het recht aan dat van toepassing is op de vererving en afwikkeling van grensoverschrijdende nalatenschappen. Er is sprake van een grensoverschrijdende nalatenschap als deze ten minste een grensoverschrijdend element bevat. Te denken valt aan de situatie dat van een in Nederland opengevallen nalatenschap een of meerdere bestanddelen zich bevinden in het buitenland of dat een of enkele begunstigden van de nalatenschap (zoals erfgenamen en legatarissen) hun gewone verblijfplaats in een ander land dan de erflater hebben. Als dergelijke grensoverschrijdende elementen ontbreken, is sprake van een

nationale nalatenschap en zullen de regels van de verordening geen toepassing vinden.

4. De Europese erfrechtverklaring

In de verordening, in hoofdstuk VI, is een Europese erfrechtverklaring in het leven geroepen. Met deze erfrechtverklaring wordt het eenvoudiger voor erfgenamen, rechtstreeks tot de nalatenschap gerechtigde legatarissen en voor executeurs-testamentair of beheerders van de nalatenschap, om in een andere lidstaat hun hoedanigheid aan te tonen. De Europese erfrechtverklaring heeft als doel om bewijs te leveren van bijvoorbeeld de hoedanigheid van erfgenaam of de bevoegdheden van een executeur-testamentair. De Europese erfrechtverklaring levert geen zelfstandige executoriale titel op, maar heeft slechts een bewijsrechtelijke functie. Zij heeft hiermee een vergelijkbare functie als de verklaring van erfrecht van artikel 4:188 BW. Als eenmaal een Europese erfrechtverklaring is afgegeven om te worden gebruikt in een andere lidstaat, dan heeft deze verklaring dezelfde rechtsgevolgen als in de lidstaat van afgifte. Er mag niet ook nog een nationale verklaring van erfrecht worden verlangd voor bijvoorbeeld het vrijgeven van het rekening-courantgoed aan de erfgenamen.

De Europese erfrechtverklaring kan worden afgegeven door een autoriteit in een lidstaat. De nationale bevoegde autoriteit van afgifte is of een gerecht van een lidstaat of een andere autoriteit die krachten het nationale recht bevoegd is om een erfopvolging te behandelen. In het wetsvoorstel is ervoor gekozen de notaris aan te wijzen als de autoriteit van afgifte van een Europese erfrechtverklaring (artikel 8).

De Europese Commissie heeft een uniform formulier vastgesteld dat als Europese erfrechtverklaring zal gaan gelden. Het opstellen van dit formulier is, gelijk andere formulieren en verklaringen, ingevolge artikel 80 van de verordening opgedragen aan de Commissie. De vaststelling geschiedt volgens de raadplegingsprocedure, inhoudende dat een comité, bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten, advies uitbrengt aan de Commissie, zo nodig door middel van stemming, over de vaststelling of wijziging van de formulieren en verklaringen in de verordening (artikel 4 Verordening 182/2011, Pb EU L 55/13).

Voor de aanvraag van de erfrechtverklaring is eveneens een formulier vastgesteld. Het gebruik van dit aanvraagformulier is niet verplicht. Een aanvraag tot afgifte van een Europese erfrechtverklaring kan dus ook zonder het formulier worden gedaan, mits de aanvrager de notaris voldoende gegevens verschafft voor de afgifte van de Europese erfrechtverklaring. De notaris in Nederland die de Europese erfrechtverklaring afgeeft, dient de door de aanvrager verstrekte informatie te verifiëren. Ook kan de notaris conform zijn nationale recht aanvullend onderzoek moeten verrichten naar bijvoorbeeld de vraag wie gerechtigd zijn tot de nalatenschap en of de erflater een testament heeft.

In lid 4 van artikel 66 van de verordening is bepaald dat de autoriteit van afgifte al het nodige doet om de rechthebbenden op de hoogte te brengen van de aanvraag voor een erfrechtverklaring. Onder rechthebbenden wordt verstaan: de rechthebbenden naar het toepasselijke recht. Op de notaris in Nederland die een erfrechtverklaring afgeeft, worden door de verordening geen extra informatieverplichtingen gelegd in vergelijking met de verklaring van erfrecht op grond van artikel 4:188 BW. Op hem rust dezelfde informatieverplichting als bij afgifte van een Nederlandse verklaring van erfrecht. Zo zal de notaris bij afgifte van de erfrechtverklaring aan een erfgenaam ook overige erfgenamen, executeurs-testamentair (hierna wordt de toevoeging «testamentair» tussen haken gezet, omdat in ons nationale recht niet van executeurs-testamentair, maar van executeurs wordt gesproken), bewindvoerders of vereffenaars, voor zover aanwezig, op de hoogte moet stellen van de afgifte van de

erfrechtverklaring. Op een notaris kan in uitzonderingssituaties ook de verplichting rusten om een legataris te informeren over de opengevallen nalatenschap. Na invoering van het huidige erfrecht op 1 januari 2003 is de vraag gerezen of een notaris informatie moet verstrekken aan bepaalde belanghebbenden en of hij bij het verstrekken van informatie aan deze belanghebbenden zijn geheimhoudingsplicht schendt. Op initiatief van de KNB is toen een werkgroep samengesteld, de zogeheten Werkgroep deontologie nieuw erfrecht. Deze werkgroep heeft aanbevelingen gedaan over de informatieverplichtingen die naar hun oordeel op een notaris rusten bij het afgeven van een verklaring van erfrecht, alsmede ten aanzien van wie deze verplichtingen gelden. De aanbevelingen van de werkgroep deontologie nieuw erfrecht kunnen ook worden benut voor de afgifte van een Europese erfrechtverklaring.

Voor afgifte van een Europese erfrechtverklaring kan het zijn dat de autoriteit van afgifte informatie nodig heeft van een andere lidstaat. In dat kader is in het vijfde lid van artikel 66 van de verordening opgenomen dat de bevoegde autoriteit van een lidstaat de autoriteit van afgifte van een andere lidstaat de informatie verstrekt waar zij om vraagt. Gedacht is in het bijzonder aan informatie die lidstaten verstrekken afkomstig uit het kadaster, de registers van de burgerlijke stand en overige registers waarin informatie is opgenomen die van belang is voor de erfopvolging. Ook deze informatieverplichting in de verordening schept geen aanvullende verplichtingen voor nationale autoriteiten en personen. Een autoriteit is slechts gehouden om informatie aan de autoriteiten van een andere lidstaat te verstrekken, voor zover zij deze op grond van haar nationale recht mag verschaffen.

In de artikelen 8, 9, 10, 12 en 13 van dit wetsvoorstel zijn uitvoeringsregels opgenomen voor de Europese erfrechtverklaring. Verwezen wordt naar de artikelsgewijze toelichting.

5. Verhouding verordening tot bestaande rechtsinstrumenten en internationale verplichtingen

De verordening heeft raakvlakken met al bestaande rechtsinstrumenten. Zo zal de verordening de regels van het Haags Erfrechtverdrag vervangen. In Boek 10 BW zal daarom voortaan voor de ipr-regeling op het terrein van het erfrecht verwezen moeten worden naar de verordening. Ook zullen de meeste in Boek 10 BW opgenomen aanvullende ipr-regels kunnen komen te vervallen, nu de verordening in een dergelijke regeling voorziet. Dit wetsvoorstel stelt daarom een aanpassing van Boek 10 BW voor.

Verwezen wordt naar hetgeen hierover is opgemerkt in paragraaf 2 van deze memorie en hierna in de artikelsgewijze toelichting.

In artikel 75 van de verordening is bepaald dat de verordening de toepassing van internationale overeenkomsten waarbij een of meer lidstaten op het tijdstip van de vaststelling van de verordening partij zijn en die betrekking hebben op kwesties waarop de verordening van toepassing is, onverlet laat. Met andere woorden, lidstaten kunnen de door hen vóór 4 juli 2012 aangegane internationale verplichtingen ook na 17 augustus 2015 nakomen.

In het eerste lid van artikel 75 van de verordening wordt uitdrukkelijk op de verhouding tussen de verordening en het Haags Testamentvormenverdrag ingegaan. Hierin wordt aangegeven dat het Haags Testamentvormenverdrag voorrang heeft op artikel 27 van de verordening. De lidstaten die partij zijn bij het Haags Testamentvormenverdrag, zoals Nederland, dienen daarom dit verdrag toe te passen in plaats van artikel 27 van de verordening. Wij hebben bij dit verdrag een voorbehoud gemaakt ten aanzien van artikel 10, inhoudende dat een mondelinge testamentaire beschikking die, behoudens buitengewone omstandigheden, is gemaakt door een Nederlander die niet ook een andere nationaliteit bezat, niet in Nederland zal worden erkend. In de toekomst kunnen wij het Haags

Testamentvormenverdrag, inclusief het genoemde voorbehoud, blijven toepassen. Overigens zou toepassing van artikel 27 van de verordening tot hetzelfde resultaat hebben geleid, aangezien hierin slechts een regeling is opgenomen voor de formele geldigheid van schriftelijke uiterste wilsbeschikkingen.

Daarnaast is in artikel 76 van de verordening expliciet bepaald dat de verordening de toepassing van Verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures onverlet laat. Hierdoor geldt hetzelfde voor de erfopvolging in grensoverschrijdende nalatenschappen als voor de vererving en afwikkeling van nalatenschappen in ons nationale recht, namelijk dat als het faillissement van de erflater is uitgesproken voor zijn overlijden de regels van afwikkeling van het faillissement prevaleren boven de regels op het gebied van erfopvolging.

6. Administratieve lasten

De uitvoering van de verordening leidt niet tot extra administratieve lasten voor burgers. De procedure tot erkenning en tenuitvoerlegging zal plaatsvinden conform de regels van ons nationale procesrecht (artikel 46, eerste lid, verordening). De vormvereisten die de verordening in dat kader met betrekking tot de uitwisseling van informatie aan de rechter en wederpartij stelt (artikel 46, derde lid) zijn niet nieuw. Ook nu dienen op grond van bestaande verdragen en regels van procesrecht stukken met een verzoek te worden meegezonden. Verder is de procedure tot afgifte van de Europese Erfrechtverklaring vergelijkbaar met die van afgifte van onze nationale verklaring van erfrecht.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel 2

Artikel 13 van de verordening schept een aanvullende bevoegdheid voor gerechten van een lidstaat waar begunstigen van de nalatenschap hun gewone verblijfplaats hebben, om een verklaring van aanvaarding of verwerping van een nalatenschap, een legaat of wettelijk erfdeel of een verklaring die tot doel heeft de beperking van de aansprakelijkheid voor schulden van de nalatenschap, in ontvangst te nemen. Voorwaarde is dat het toepasselijk recht op de erfopvolging toestaat dat een dergelijke verklaring in rechte wordt afgelegd en dat een dergelijke verklaring volgens het recht van de staat van de gewone verblijfplaats van de begunstigde in rechte mag worden afgelegd. Is dit het geval, dan kunnen erfgenamen en legatarissen ook in eigen land in rechte een dergelijke verklaring afleggen in de vorm die aldaar is voorgeschreven. Gerechten kunnen verklaringen van aanvaarding of verwerping in ontvangst nemen over een in een andere lidstaat opengevallen nalatenschap als zij hiertoe ook bevoegd zijn bij een nationale nalatenschap. De achterliggende reden van deze bepaling is dat erfgenamen en legatarissen die in eigen land een verklaring van aanvaarding of verwerping van de nalatenschap (of een deel daarvan) kunnen afleggen, niet verplicht moeten worden een dergelijke verklaring in het land van de bevoegde autoriteit af te leggen. Dit brengt voor hen enkel extra formaliteiten en kosten mee, terwijl de benodigde procedurele handeling – het afleggen van een verklaring in rechte – in beide lidstaten gelijk dan wel gelijkwaardig is. De erfgenamen en legatarissen zullen het gerecht of de autoriteit die de erfopvolging behandelt, van het bestaan van de verklaring op de hoogte moeten brengen.

Artikel 13 bevat een optie: lidstaten die niet de mogelijkheid kennen om in rechte verklaringen van aanvaarding of verwerping af te leggen, kunnen deze mogelijkheid alsnog in hun nationale recht opnemen.

Artikel 2 van dit wetsvoorstel geeft uitvoering aan artikel 13 van de verordening. In het eerste lid wordt aangegeven dat erfgenamen voor een nalatenschap die in een andere lidstaat is opengevallen hier aan de hand van onze nationale procedure in rechte een verklaring kunnen afleggen als bedoeld in artikel 4:190 BW. Net als bij een nationale nalatenschap hebben erfgenamen dus de mogelijkheid om een nalatenschap zuiver te aanvaarden, te aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving of te verwerpen. Een aanvaarding onder boedelbeschrijving komt feitelijk neer op een in artikel 13 van de verordening genoemde verklaring tot beperking van de aansprakelijkheid. Voor de procedure is aangesloten bij de procedure van artikel 4:191 lid 1 van Boek 4 BW door te bepalen dat de verklaring bij de griffie van de rechtbank moet worden afgelegd. Aangezien het sterfhuis van de erflater zich in een andere lidstaat bevindt, wordt voorgesteld dat de griffie van de rechtbank van de woonplaats van de erfgenaam (relatief) bevoegd is om de verklaring in ontvangst te nemen.

In het tweede lid is hetzelfde geregeld voor de wettelijke vertegenwoordiger van een erfgenaam die voor deze een verklaring als bedoeld in artikel 13 van de verordening in Nederland wil afleggen. Net als bij een nationale nalatenschap kan een wettelijk vertegenwoordiger alleen een verklaring als bedoeld in artikel 4:193 lid 1 BW afleggen, dat wil zeggen tot beneficiaire aanvaarding van de nalatenschap of met machtiging van de kantonrechter tot verwerping ervan. Ook hier wordt voorgesteld dat de wettelijk vertegenwoordiger de verklaring kan afleggen bij de griffie van de rechtbank van zijn woonplaats.

In het derde lid is een regeling opgenomen voor de legataris. Naar Nederlands recht kan een legataris slechts een legaat verwerpen en niet expliciet aanvaarden. Dit kan anders zijn in een andere lidstaat. Naar aanleiding van opmerkingen van de Staatscommissie IPR en de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht is daarom in het derde lid de mogelijkheid opgenomen om een legaat te aanvaarden of te verwerpen door een daartoe strekkende verklaring af te leggen ter griffie van de woonplaats van de legataris. Deze verklaring wordt in het boedelregister ingeschreven. Hiertoe zal het Besluit van 11 december 2002, houdende regelen betreffende de inrichting en raadpleging van het boedelregister, bedoeld in artikel 186 van Boek 4 van het BW (Besluit boedelregister) worden aangepast (Stb. 2002, 608).

Voor nationale nalatenschappen blijft gelden dat een legataris een legaat vormvrij kan verwerpen (4:201 lid 2 BW).

Artikel 3

In hoofdstuk IV van de verordening is de erkenning, uitvoerbaarheid en tenuitvoerlegging van beslissingen geregeld. Voor de exequaturprocedure in de verordening is zo veel mogelijk aangesloten bij de EEX-verordening⁸ (Brussel I) en de Alimentatieverordening.⁹ Niet is aangesloten bij de herschikking van verordening Brussel I van 12 december 2012¹⁰, omdat de onderhandelingen over deze herschikking op het moment van vaststelling van de verordening nog niet waren afgerond. Hierdoor was niet duidelijk of de procedure die het exequatur zou vervangen ook geschikt zou zijn voor beslissingen op het terrein van het erfrecht.

⁸ Verordening (EG) nr. 44/2001 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PbEU 2001, L 12).

⁹ Verordening (EG) nr. 4/2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijk recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen (PbEU 2009, L 7).

¹⁰ Verordening (EU) nr. 1215/2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (herschikking) (PbEU 2012, L 351/1).

Uit artikel 45, eerste lid, jo artikel 39, tweede lid, van de verordening volgt dat een verlot tot tenuitvoerlegging dient te worden gevraagd aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat van tenuitvoerlegging. Ter uitvoering van deze bepalingen wordt in het eerste lid van artikel 3 voorgesteld de voorzieningenrechter aan te wijzen als bevoegde autoriteit. Dit stemt overeen met de Uitvoeringswet EG- Executieverordening (zijnde de uitvoeringswet bij verordening Brussel I) en de Uitvoeringswet internationale inning van levensonderhoud (zijnde de uitvoeringswet bij de Alimentatieverordening). De voorzieningenrechter is bij uitstek geschikt om een beslissing op het verzoek om erkenning of verlot tot tenuitvoerlegging te geven. Relatief bevoegd is de voorzieningenrechter van de rechtbank van de woonplaats van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd of de voorzieningenrechter van de rechtbank van de plaats waar de tenuitvoerlegging moet plaatsvinden (artikel 45, tweede lid, van de verordening).

De procedure tot indiening van een verzoek om een verklaring van uitvoerbaarheid, ook wel verlot tot tenuitvoerlegging genoemd (het exequatur), wordt beheerst door het nationale procesrecht van de aangezochte lidstaat (artikel 46, eerste lid, verordening). De regeling in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) voor de tenuitvoerlegging van in vreemde staten tot stand gekomen executoriale titels wordt buiten toepassing verklaard, omdat de verordening zelf een eigen exequatur-regeling bevat (artikel 3, eerste lid, van dit wetsvoorstel). Het verzoek om verlot moet door middel van een verzoekschrift worden voorgelegd aan de rechter. Uit Rv vloeit voor aan welke eisen een verzoekschrift in Nederland moet voldoen. Door te bepalen dat het verlot door middel van een verzoek moet worden gevraagd, is duidelijk dat de regels in Rv voor indiening van een verzoek bij de rechter van toepassing zijn, voor zover uit de wet of de verordening niet anders voortvloeit.

De Rvdr wijst in dit kader terecht op het bepaalde in artikel 46, tweede lid, van de verordening. Hierin is bepaald dat van een verzoeker niet mag worden verwacht dat hij in de lidstaat van tenuitvoerlegging een procesgemachtigde heeft. In artikel 3, tweede lid, van dit wetsvoorstel wordt daarom voorgesteld om een uitzondering op de hoofdregel op te nemen, inhoudende dat voor de indiening van het verzoek om verlot de verplichte bijstand van een advocaat niet vereist is. De verzoeker wordt hiermee de keuze gelaten om zelfstandig of met de hulp van een advocaat zijn verzoek om verlot bij de voorzieningenrechter in te dienen. Het voorgestelde derde lid bepaalt dat het verzoekschrift in de Nederlandse taal moet zijn gesteld. Dit laat onverlet dat ingevolge artikel 7 van de Wet gebruik Friese taal in het rechtsverkeer, als *lex specialis*, in civiele zaken die aanhangig zijn bij de rechtbank Noord-Nederland of het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden processtukken in het Fries mogen worden gesteld. Deze wet wordt op korte termijn vervangen door de Wet gebruik Friese taal, die naar verwachting begin 2014 in werking zal treden. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van deze wet, wordt in de uitvoeringswet verwezen naar artikel 15 van de Wet gebruik Friese taal.

Het verzoekschrift dient volgens artikel 46 lid 3 van de verordening vergezeld te gaan van de juiste documenten:

- a) een afschrift van de beslissing aan de hand waarvan de echtheid kan worden vastgesteld;
- b) een verklaring afgegeven door het gerecht van de lidstaat van herkomst aan de hand van het daartoe vastgestelde formulier.

In het vierde lid van artikel 3 wordt aan de verzoeker de gelegenheid tot aanvulling gegeven van alle bij het verzoekschrift overgelegde documenten. Artikel 47, eerste lid van de verordening, bepaalt dat de rechter een termijn kan stellen voor het alsnog overleggen van een eventueel ontbrekende verklaring als bedoeld in artikel 46, derde lid,

onder b, van de verordening dan wel gelijkwaardige documenten kan aanvaarden of vrijstelling voor overlegging van de verklaring kan verlenen. Het wordt redelijk geacht, om overeenkomstig de uitvoeringswet EG-executieverordening en de uitvoeringswet internationale inning levensonderhoud, ook met betrekking tot andere op grond van de verordening bij te voegen stukken, zoals het afschrift van de beslissing of de vertaling ervan, gelegenheid tot aanvulling te geven. De rechter zal ook aangeven binnen welke termijn dit dient te gebeuren. Deze termijn kan per geval verschillen, zodat geen vaste termijn in de wet is vastgelegd. Op grond van artikel 47, tweede lid, van de verordening kan de voorzieningenrechter een vertaling verlangen van de over te leggen documenten. Een dergelijke vertaling zal in Nederland (moeten) worden gemaakt door een beëdigd vertaler conform de regels van de Wet beëdigde tolken en vertalers.

Het vijfde lid van artikel 3 bepaalt dat de inwilliging van het verzoek geschiedt in de vorm van een eenvoudig verlof, dat op het overgelegde afschrift van de beslissing, dat door de bevoegde autoriteit is gewaarmerkt, wordt gesteld. De rechter plaatst een aantekening op het verzoek waardoor de beslissing uitvoerbaar wordt verklaard. Hij gaat hiertoe over zonder onderzoek uit hoofde van artikel 40 van de verordening. De rechter verleent het verlof zonder inhoudelijke toetsing van de beslissing en zonder na te gaan of sprake is van een weigeringsgrond als bedoeld in artikel 40 van de verordening. Degene tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, wordt bij deze stand van de procedure niet gehoord. Het is dus een zogenaamde «ex parte» procedure. Artikel 49, eerste lid, van de verordening bepaalt voorts dat het verlof onmiddellijk ter kennis wordt gebracht van de verzoeker op de wijze als bepaald in het recht van de aangezochte staat. In Nederland kan hieraan worden voldaan bij gewone brief, tenzij de rechter anders bepaalt (artikel 291 jo 271 Rv). De brief zal worden gestuurd naar de plaats waar de verzoeker zijn woonplaats of bekende verblijfplaats heeft. Ingevolge artikel 49, tweede lid, van de verordening dient de verklaring van uitvoerbaarheid bovendien te worden betekend aan degene tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd en dient zij vergezeld te gaan van de beslissing, indien deze nog niet aan hem of haar is betekend. In Nederland draagt de verzoeker zorg voor betekening met hulp van een daartoe bevoegde deurwaarder (Titel 1, afdeling 6 Rv).

In dit wetsvoorstel is naar aanleiding van opmerkingen van de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht geen bepaling opgenomen op grond waarvan de voorzieningen-rechter zonder meer de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd in de kosten veroordeelt. In zaken betreffende het erfrecht worden de kosten meestal geheel of gedeeltelijk gecompenseerd tussen partijen. De voorzieningenrechter behoudt echter de mogelijkheid om op grond van artikel 289 Rv degene tegen wie tenuitvoerlegging wordt gevraagd in de kosten veroordelen. Het is derhalve niet nodig om in artikel 3, vierde lid, van dit wetsvoorstel een bepaling hiertoe op te nemen, zoals de Rvdr heeft voorgesteld. Artikel 58 van de verordening bepaalt dat in de aangezochte lidstaat ter zake van de procedure tot verlening van een verklaring van uitvoerbaarheid geen belasting, recht of heffing, evenredig aan het geldelijk belang van de zaak mag worden geheven. Ingevolge artikel 3, tweede lid, van de Wet griffierechten in burgerlijke zaken (Wgbz) dient voor de indiening van verzoekschriften griffierecht te worden voldaan. Om strijd met artikel 58 van de verordening te voorkomen, bepaalt het zesde lid van artikel 3 van dit wetsvoorstel dat voor de toepassing van de Wgbz het verzoek wordt geacht een verzoek van onbepaalde waarde te zijn.

Tot slot zijn in het zevende lid van artikel 3 de voorgaande bepalingen van overeenkomstige toepassing verklaard op het verzoek om erkenning. Dit komt overeen met artikel 39, tweede lid, van de verordening waarin is bepaald dat voor de erkenning van een beslissing gebruik kan worden

gemaakt van de procedure tot verkrijging van een verklaring van uitvoerbaarheid.

Artikel 4

Elke partij kan ingevolge artikel 50, eerste lid, van de verordening een rechtsmiddel instellen tegen de beslissing op het verzoek om een verklaring van uitvoerbaarheid. Onder «partij» wordt verstaan de verzoeker van de verklaring om uitvoerbaarheid en de partij(en) tegen wie tenuitvoerlegging wordt gevraagd. Alle andere belanghebbenden kunnen een executiegeschil voeren op grond van artikel 438 Rv.

Het rechtsmiddel tegen de beslissing op het verzoek om verlof tot tenuitvoerlegging dient te worden ingesteld bij de rechtbank. Dit is in overeenstemming met artikel 4, eerste lid, van de Uitvoeringswet EG-executieverordening en met het standpunt van de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht en de Staatscommissie IPR.

Relatief bevoegd is de rechtbank waarvan de voorzieningenrechter op het verzoek om erkenning of tenuitvoerlegging heeft beslist (artikel 4, eerste lid). In de tweede zin van artikel 4, eerste lid, is door het buiten toepassing verklaren van artikel 93 Rv verduidelijkt dat de kantonrechter niet bevoegd is om een beslissing te geven.

Een rechtsmiddel tegen de verklaring van uitvoerbaarheid moet op grond van artikel 50, vijfde lid, van de verordening binnen 30 dagen na de betekening daarvan worden ingesteld. Deze termijn wordt verlengd tot 60 dagen, te rekenen vanaf de dag waarop de beslissing aan de partij in persoon of aan haar woonplaats is betekend, indien de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd woonplaats heeft in een andere lidstaat dan die waar de verklaring van uitvoerbaarheid is gegeven.

De verordening bevat geen termijn voor het instellen van een rechtsmiddel door de verzoeker in geval van weigering van het verlof. In dit wetsvoorstel wordt daarom voorzien in een dergelijke termijn. Voor de verzoeker bedraagt de termijn voor het instellen van een rechtsmiddel 30 dagen, te rekenen vanaf de dag van de beschikking waarbij het verlof is geweigerd (artikel 4, tweede lid).

De rechter kan de verklaring van uitvoerbaarheid slechts op een van de vier in artikel 40 van de verordening genoemde gronden weigeren of intrekken. Dit zijn de gronden voor weigering van de erkenning van een beslissing. De eerste grond betreft de kennelijke strijdigheid met de openbare orde. Als tweede wordt de niet tijdige en juiste betekening aan de verweerder tegen wie verstek is verleend, genoemd. Ten derde de onverenigbaarheid met een beslissing tussen dezelfde partijen gegeven in de aangezochte lidstaat. En tot slot de onverenigbaarheid met een beslissing die vroeger in een andere lidstaat of in een derde land tussen dezelfde partijen is gegeven in een geding die hetzelfde onderwerp betreft en op dezelfde grond berust, op voorwaarde dat deze laatste beslissing voldoet aan de voorwaarden voor erkenning in de aangezochte lidstaat. Tegen de op het rechtsmiddel gegeven beslissing kan cassatie worden ingesteld bij de Hoge Raad (artikel 4, derde lid).

Artikel 4, vierde lid, regelt dat het instellen en behandelen van voornoemde rechtsmiddelen moet plaatsvinden aan de hand van de regels van de verzoekschriftprocedure.

In het vijfde lid is dezelfde bepaling als in artikel 3, zesde lid, opgenomen voor het instellen van een rechtsmiddel. Ook hier geldt dat voor toepassing van de Wgbz deze rechtsmiddelen als verzoeken van onbepaalde waarde dienen te worden beschouwd.

Artikel 5

Ook een in de lidstaat van herkomst uitvoerbare authentieke akte kan ingevolge artikel 60, eerste lid, van de verordening in een andere lidstaat

op verzoek van een belanghebbende uitvoerbaar worden verklaard. Daarvoor geldt de procedure van de artikelen 45 tot en met 58 in de verordening. Artikel 5 geeft hieraan uitvoering door de verzoekschriftprocedure waarbij verlof tot tenuitvoerlegging wordt gevraagd, zoals beschreven in artikel 3 van dit wetsvoorstel, van overeenkomstige toepassing te verklaren op de tenuitvoerlegging van authentieke akten. Ook hier zijn door het buiten toepassing verklaren van de schakelbepaling van artikel 993 Rv, de artikelen 985 tot en met 991 Rv niet van toepassing op het verlof tot tenuitvoerlegging. Op het instellen van een rechtsmiddel tegen de verlening van een verlof tot tenuitvoerlegging of de weigering daarvan is artikel 4 van overeenkomstige toepassing (artikel 5, tweede lid). Anders dan bij beslissingen is volgens artikel 60, derde lid, van de verordening de enige weigeringsgrond de kennelijke strijd met de openbare orde van de lidstaat van tenuitvoerlegging.

Degene die van een authentieke akte gebruikt wenst te maken in een andere lidstaat, kan de autoriteit die de authentieke akte in de lidstaat van herkomst heeft opgemaakt, verzoeken het daartoe vastgestelde formulier in te vullen, waarin de bewijskracht wordt vermeld die in de lidstaat van herkomst aan de authentieke akte wordt verbonden. Als lidstaat van herkomst wordt aangemerkt de lidstaat waar de authentieke akte is verleden. De echtheid van de authentieke akte kan alleen voor het gerecht van de lidstaat van herkomst, volgens het recht van die lidstaat, worden aangevochten. Een authentieke akte die wordt aangevochten heeft geen bewijskracht in een andere lidstaat zolang het bevoegde gerecht zich niet heeft uitgesproken (artikel 59, derde lid, van de verordening).

De in de authentieke akte beschreven rechtshandelingen of rechtsbetrekkingen kunnen alleen worden aangevochten voor de krachtens deze verordening bevoegde gerechten, op grond van het volgens hoofdstuk III van de verordening toepasselijke recht op de erfopvolging. Een authentieke akte waarvan een rechtshandeling of rechtsbetrekking wordt aangevochten, heeft, wat betreft het bestreden punt, in een andere lidstaat dan de lidstaat van herkomst geen bewijskracht zolang het bevoegde gerecht zich niet heeft uitgesproken (artikel 59, vierde lid, van de verordening).

Artikel 6

Artikel 59, eerste lid, tweede zin, van de verordening bepaalt dat een persoon die van een authentieke akte gebruik wenst te maken in een andere lidstaat, de autoriteit die de authentieke akte in de lidstaat van herkomst heeft opgemaakt kan verzoeken om een door de Europese Commissie vastgesteld formulier in te vullen, waarin de bewijskracht wordt vermeld die in de lidstaat van herkomst aan de authentieke akte wordt verbonden. In artikel 60, tweede lid, van de verordening wordt eveneens gesproken van de autoriteit die de authentieke akte heeft opgesteld en die op verzoek van een belanghebbende partij een verklaring kan afgeven door middel van het door de Commissie vastgesteld formulier als bedoeld in artikel 46, derde lid, onder b, van de verordening. Om te voorkomen dat onduidelijkheid ontstaat over de vraag wie in Nederland de bevoegde autoriteit is om deze formulieren in te vullen en af te geven, wordt in artikel 6 van dit wetsvoorstel de notaris aangewezen die de authentieke akte heeft verleden. Deze notaris bewaart de akte en beschikt daardoor over alle gegevens die in het formulier dienen te worden opgenomen. Voor het geval de notaris die de akte heeft verleden, is gedefungeerd of om andere redenen zijn ambt niet meer uitoefent, is de notaris die zijn protocol heeft overgenomen bevoegd het formulier in te vullen en af te geven.

Artikel 7

Ingevolge artikel 61 van de verordening geldt de regeling voor het verkrijgen van een verlof tot tenuitvoerlegging ook voor gerechtelijke schikkingen. Ditzelfde geldt voor de rechtsmiddelen die openstaan tegen de verkrijging of afwijzing van het verlof tot tenuitvoerlegging van een gerechtelijke schikking. Dit artikel verklaart daarom de artikelen 3 en 4 van dit wetsvoorstel van overeenkomstige toepassing op het verzoek om verlof tot tenuitvoerlegging van een gerechtelijke schikking. Ook voor de gerechtelijke schikkingen geldt (net als voor authentieke akten) alleen de weigeringsgrond dat de schikking kennelijk in strijd is met de openbare orde van de lidstaat van tenuitvoerlegging.

Artikel 8

Artikel 64 van de verordening bepaalt dat zowel een gerecht in de zin van artikel 3, tweede lid, van de verordening als een andere autoriteit die krachtens het nationale recht bevoegd is om erfrechtzaken te behandelen, door een lidstaat kunnen worden aangewezen als bevoegde instantie om een Europese erfrechtverklaring af te geven.

In Nederland is aan notarissen van oudsher de taak toebedeeld om verklaringen van erfrecht af te geven. Aangezien het doel en de functie van onze nationale verklaring van erfrecht (4:188 BW) met die van de Europese erfrechtverklaring overeenstemt, ligt het voor de hand dat notarissen voortaan ook bevoegd zullen zijn om Europese erfrechtverklaringen af te geven. Gelet op het feit dat de ervaring en expertise nodig voor afgifte van een erfrechtverklaring bij andere autoriteiten en functionarissen niet vanzelfsprekend voorhanden is, wordt in artikel 8 van dit wetsvoorstel voorgesteld om notarissen exclusief als bevoegde autoriteit van afgifte aan te wijzen.

Artikel 9

In artikel 72 van de verordening worden de rechtsmiddelen opgesomd die openstaan tegen de beslissing van de autoriteit van afgifte van een Europese erfrechtverklaring. Degene die ingevolge artikel 63, eerste lid, van de verordening gerechtigd is om een erfrechtverklaring aan te vragen, is ook gerechtigd om tegen het besluit van de notaris tot afgifte of weigering tot afgifte op te komen. Dat wil zeggen: erfgenamen, rechtstreeks tot de nalatenschap gerechtigde legatarissen, executeurs(-testamentair) en beheerders van de nalatenschap kunnen bij de rechter bezwaar maken tegen de afgifte of de weigering tot afgifte van de erfrechtverklaring. Een legataris, zoals die naar Nederlandse recht bestaat, kan niet om afgifte van een Europese erfrechtverklaring vragen of tegen het besluit tot (weigering tot) afgifte opkomen. Een Nederlandse legataris is geen rechtstreeks tot de nalatenschap gerechtigde legataris, omdat hij slechts een vordering op de erfgenamen heeft (4:117 BW) en niet een directe aanspraak op goederen uit de nalatenschap.

Een legataris kan wel bezwaar maken tegen de correctie, wijziging en intrekking van de erfrechtverklaring, of een weigering hiertoe. Volgens artikel 72, eerste lid, tweede volzin van de verordening kan een ieder die een rechtmatig belang kan aantonen, met andere woorden iedere belanghebbende, tegen een dergelijke beslissing van de notaris bij de rechter bezwaar maken. Het bezwaar bij de rechter dient te worden ingesteld overeenkomstig het nationale recht van een lidstaat.

In artikel 9, eerste lid, van dit wetsvoorstel is hiertoe opgenomen dat voornoemd bezwaar kan worden ingediend bij de kantonrechter. De kantonrechter wordt als rechter aangewezen, omdat in Boek 4 ook voor nationale nalatenschappen bepaalde (proces)beslissingen in het erfrecht aan de kantonrechter zijn opgedragen. Hij beslist bijvoorbeeld ook op het

verzoek van een wettelijke vertegenwoordiger om ontheffing van de verplichting de nalatenschap te vereffenen (artikel 4:202 lid 2 BW). Bovendien wordt zo voorzien in een laagdrempelige procedure om beslissingen van de notaris in verband met de afgifte van de erfrechtverklaring te laten toetsen.

Relatief bevoegd is de kantonrechter van de plaats waar de notaris die de Europese erfrechtverklaring heeft afgegeven kantoor houdt. Deze notaris zal ook degene zijn die zo nodig, op basis van de beslissing van de kantonrechter, overgaat tot correctie, wijziging, of intrekking van de erfrechtverklaring.

De NVvR stelt in haar advies voor om de rechtbank Den Haag als exclusief bevoegd gerecht aan te wijzen. Dit voorstel wordt niet overgenomen, aangezien onvoldoende is gebleken van een noodzaak tot concentratie. Naar aanleiding van opmerkingen van de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht is in het eerste lid verduidelijkt dat op de procedure bij de kantonrechter, zijnde het rechtsmiddel bedoeld in artikel 72 van de verordening, de regels voor de verzoekschriftprocedure van toepassing zijn.

Het tweede lid van artikel 72 van de verordening geeft lidstaten de keuzevrijheid om, wanneer blijkt dat de erfrechtverklaring niet met de werkelijkheid overeenstemt, te bepalen dat de rechter zelf tot correctie, wijziging of intrekking van de erfrechtverklaring overgaat of dat hij de autoriteit van afgifte in de gelegenheid stelt hiertoe alsnog over te gaan. Ditzelfde geldt voor de situatie dat de rechter vaststelt dat afgifte van de erfrechtverklaring niet geweigerd had mogen worden.

Voorgesteld wordt, in het tweede en derde lid van artikel 9, dat de rechter de notaris in de gelegenheid stelt om te zorgen voor afgifte, correctie, wijziging of intrekking van de erfrechtverklaring. De kantonrechter is onvoldoende toegerust om zelf tot afgifte of wijziging van de erfrechtverklaring over te gaan. Hij heeft niet dezelfde mogelijkheden als de notaris om onderzoek te doen naar de (rechts)feiten, zoals een onderzoek in het centraal testamentregister. Overwogen is ook dat vóór 1 januari 1995 zowel door de notaris als de kantonrechter een verklaring van erfrecht kon worden afgegeven. De toenmalige praktijk kwam er, kort gezegd, evenwel op neer dat de kantonrechter niet of nauwelijks tot afgifte van een verklaring van erfrecht overging. Als hij hiertoe al een verzoek ontving, verwees hij partijen vaak door naar de notaris of vroeg hij ambtshalve de notaris om advies alvorens hij tot afgifte van de verklaring van erfrecht overging. Om die reden heeft de kantonrechter in nationale nalatenschappen deze bevoegdheid niet langer.

De voorgestelde procedure waarbij de rechter beslist op het bezwaar tegen de erfrechtverklaring, waarna hij de zaak terugverwijst naar de notaris om een nieuwe beslissing dienaangaande te nemen, heeft verder als voordeel dat de verantwoordelijkheid voor de afgifte van de erfrechtverklaring blijft rusten bij één functionaris: de notaris. Hiermee is geregeld dat de notaris op de hoogte is van de situatie dat de erfrechtverklaring moet worden gecorrigeerd, gewijzigd of ingetrokken, zodat hij ook andere belanghebbenden – naast procespartijen – hiervan op de hoogte kan stellen. Om erfgenamen en overige belanghebbenden te beschermen, wordt voorgesteld dat de rechter de notaris een termijn stelt voor de afgifte, correctie, wijziging of intrekking van de erfrechtverklaring.

Naar aanleiding van de opmerking van de KNB dat het hier moet gaan om een redelijke termijn, wordt opgemerkt dat de rechter bij het vaststellen van de termijn rekening zal houden met de tijd die de notaris redelijkerwijs nodig zal hebben om een nieuwe erfrechtverklaring af te geven of om de erfrechtverklaring te corrigeren. Zo zal voor een eenvoudige correctie van de erfrechtverklaring doorgaans een kortere termijn gelden dan voor afgifte van een nieuwe verklaring. Te meer als voor deze afgifte

nader onderzoek nodig zal zijn, bijvoorbeeld naar de vraag wie de erfgenamen zijn.

De NVvR merkt op dat in het derde lid geen sanctie is opgenomen voor het geval de notaris nalaat een nieuwe beslissing te nemen. Dit is juist. Een dergelijke sanctie wordt ook niet nodig geacht, aangezien een notaris op grond van zijn ministerieplicht gehouden zal zijn een nieuwe erfrechtverklaring af te geven (artikel 21 Wna).

Opmerkingen van de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht hebben geleid tot het voorgestelde vierde lid. Tegen de beslissing van de kantonrechter, zoals impliciet uit artikel 72 van de verordening volgt, staat geen hogere voorziening open. Hoger beroep tegen de afwijzende beslissing van de rechter wordt niet wenselijk geacht, omdat al door twee onafhankelijke deskundigen, de notaris en de kantonrechter, over de afgifte of weigering tot afgifte van de Europese erfrechtverklaring is beslist. Hoger beroep zou kunnen leiden tot onnodige vertraging van de afwikkeling van een nalatenschap. Bij een toewijzende beslissing wordt hoger beroep niet nodig geacht, aangezien een notaris op grond van de uitspraak van de rechter zal overgaan tot afgifte, correctie, wijziging of intrekking van de Europese erfrechtverklaring.

Artikel 10

Onderdeel A

De verklaring van erfrecht in artikel 4:187 BW en de Europese erfrechtverklaring (artikel 67 verordening) bieden bescherming aan degenen die op de in de verklaring vermelde feiten zijn afgestaan. Beide verklaringen veronderstellen dat de derde die afgaat op de verklaring te goeder trouw is en een betaling moet kunnen doen aan een persoon op basis van de gegevens van de verklaring. Voor de verklaring van erfrecht van artikel 4:187 BW lijkt dit uitzondering als van een derde op grond van bijzondere omstandigheden een nader onderzoek kon worden geveerd (artikel 4:187, derde lid, BW). Voor de Europese erfrechtverklaring geldt een uitzondering als degene die afgaat op de erfrechtverklaring wist of door grove nalatigheid niet wist dat de verklaring onjuist was (artikel 69, derde en vierde lid, van de verordening). De ratio van deze uitzondering is in beide bepalingen dat een derde die redelijkerwijs had behoren te weten dat de verklaring onjuist was, niet zonder meer op de verklaring had mogen afgaan. De goede trouw ontbreekt in dat geval. Het verschil in formulering zal in de praktijk niet tot uiteenlopende resultaten leiden. Om te kunnen waarborgen dat derden die afgaan op de nationale verklaring van erfrecht dezelfde bescherming genieten als zij die gebruik maken van de Europese erfrechtverklaring, is in overleg met de Staatscommissie IPR en de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht voorgesteld om de formulering van de uitzondering in artikel 69 van de verordening over te nemen in artikel 4:187, derde lid, BW. Hiermee wordt voorkomen dat in de toekomst door interpretatieverschillen van de onderscheiden begrippen in Boek 4 (onderzoeksplicht) en de verordening (grove nalatigheid) toch een verschil ontstaat in derdenbescherming tussen beide verklaringen.

Onderdeel B

In artikel 62 van de verordening wordt een Europese erfrechtverklaring ingesteld, waarmee erfgenamen, executeurs-(testamentair) en beheerders van de nalatenschap (zoals een vereffenaar of bewindvoerder die de nalatenschap beheert) hun hoedanigheid en de daaraan verbonden rechten in een andere lidstaat kunnen aantonen. De Europese erfrechtverklaring heeft eenzelfde functie als onze nationale verklaring van erfrecht (4:188 BW) maar dan voor grensoverschrijdende nalatenschappen. De Europese erfrechtverklaring komt voor grensoverschrijdende nalaten-

schappen niet in de plaats van een nationale verklaring van erfrecht, maar biedt daarvoor slechts een voor alle lidstaten uniform alternatief. Om dat te verduidelijken wordt een nieuw artikel 4:188a BW voorgesteld. De Europese erfrechtverklaring die in Nederland wordt afgegeven, heeft dezelfde rechtskracht als de verklaring van erfrecht (artikel 69 lid 2 Verordening).

Ook voor de inhoud van de Europese erfrechtverklaring geldt hetzelfde als voor de verklaring van erfrecht van artikel 4:188 BW. De erfrechtverklaring dient alle gegevens te bevatten die nodig zijn om aan haar doel te beantwoorden, bijvoorbeeld wie op welke grond over de nalatenschap mag beschikken of wie daarover het beheer voert. In artikel 63 van de verordening is daarom niet een limitatieve opsomming opgenomen van de gegevens die in een verklaring van erfrecht moeten worden opgenomen. De in dat artikel genoemde gegevens zijn meer bedoeld als «checklist» voor de notaris.

Een notaris geeft op verzoek een Europese erfrechtverklaring af door gebruik te maken van het formulier als bedoeld in artikel 67, eerste lid, van de verordening. De Europese erfrechtverklaring is een sui generis document: het formulier dat door de Europese Commissie is vastgesteld geldt als zodanig als Europese erfrechtverklaring. In de tweede volzin van dit artikel wordt volledigheidshalve verwezen naar het aanvraagformulier voor afgifte van de Europese erfrechtverklaring als bedoeld in artikel 65, tweede lid, van de verordening.

Het gebruik van het aanvraagformulier is niet verplicht. Bij gebruik van het aanvraagformulier wordt in beginsel de Nederlandse taalversie gebruikt. De aanvrager kan het formulier in een andere beschikbare taalversie overleggen. Dat wil zeggen de aanvrager kan elk formulier gebruiken dat door de Europese Commissie is vastgesteld in een van de andere officiële talen van de Europese Unie. Voorwaarde is wel dat de door hem aangezochte notaris die taal voldoende beheerst.

Het aanvraagformulier bestaat niet enkel uit aan te kruisen hokjes maar ook uit open vragen over bijvoorbeeld het doel van de erfrechtverklaring (artikel 65, derde lid, onder f). De notaris moet derhalve de informatie die door de aanvrager wordt gegeven, kunnen lezen. Het overleggen van een (beëdigde) vertaling is dan niet nodig. Indien de aanvrager de Nederlandse taal onvoldoende machtig is en evenmin een andere taal die de door hem aangezochte notaris beheerst, staat het de notaris vrij om met zijn cliënt af te spreken dat deze een beëdigde vertaling van het aanvraagformulier overlegt. Hiertoe hoeft geen bepaling in de wet te worden opgenomen.

Artikel 11

Onderdeel A en C

De in de verordening opgenomen conflictregels zullen met ingang van 17 augustus 2015 het toepasselijke recht op de erfopvolging aanwijzen. Vanaf dat moment zal het Haags Erfrechtverdrag niet meer door Nederland worden toegepast. Het huidige artikel 145 van Boek 10 BW is in die zin aangepast. Als gevolg hiervan wordt in onderdeel C een terminologische wijziging aangebracht.

Onderdeel B

De verordening geeft, anders dan het Haags Erfrechtverdrag, ipr-regels voor de vereffening en afwikkeling van een grensoverschrijdende nalatenschap. Ook regelt de verordening in hoeverre natuurlijke personen een uiterste wilsbeschikking kunnen maken. De verordening zal in de plaats komen van de huidige ipr-regeling op dit terrein. Daarom wordt voorgesteld artikel 146 te laten vervallen. Aangezien er nog sprake zal zijn

van nalatenschappen die moeten worden vereffend en afgewikkeld waarop de bepalingen van de verordening niet van toepassing zijn, kunnen de artikelen 149 en 150 nog niet vervallen. Om te verduidelijken dat deze bepalingen evenwel geen toepassing meer kunnen vinden op nalatenschappen die openvallen op of na 17 augustus 2015, is overgangsrecht opgenomen. Verwezen wordt naar onderdeel E.

Onderdeel D

De verordening laat de toepassing van het Haags Testamentvormenverdrag, voor de lidstaten die partij zijn bij dit verdrag, onverlet (artikel 75, eerste lid, tweede volzin, van de verordening). Ten behoeve van de duidelijkheid wordt dit herhaald in dit onderdeel van het wetsvoorstel.

Onderdeel E

De verordening belet niet de toepassing van een verrekeningsregel als is opgenomen in artikel 10:147 BW. Deze regeling kan echter alleen toepassing vinden als een derde land, anders dan in geval van renvoi, zijn eigen recht toepast op een aldaar gelegen vermogensbestanddeel, waardoor een gerechtigde tot de nalatenschap wordt benadeeld. De benadeelde gerechtigde kan in dat geval vorderen dat in het kader van de vereffening van de nalatenschap tussen hem en de bevoordeelde gerechtigde een verrekening plaatsvindt tot ten hoogste het ondervonden nadeel.

Artikel 148 bevat het vermoeden dat de herroeping door de erflater van alle eerdere door hem gemaakte uiterste wilsbeschikkingen mede inhoudt de herroeping van de in de eerdere testamenten gemaakte rechtskeuze. Deze bepaling is omwille van de duidelijkheid in Boek 10 BW blijven staan. De verordening stelt enkel dat een herroeping van de rechtskeuze moet voldoen aan de vormvoorschriften voor de wijziging of intrekking van een uiterste wilsbeschikking (artikel 22, vierde lid, verordening).

Zoals hiervoor al aangegeven zullen de regels van de verordening inzake vereffening en afwikkeling van een nalatenschap vanaf 17 augustus 2015 in de plaats treden van de artikelen 149 en 150 van Boek 10 BW. Deze bepalingen blijven echter geldig voor nalatenschappen die zijn opengevallen na 1 oktober 1996 en voor 17 augustus 2015. Voorgesteld wordt om een overgangsbepaling in een nieuw vijfde lid van artikel 10:152 BW op te nemen, waaruit de beperkte gelding van de artikelen 149 en 150 blijkt.

Artikel 12

Onderdeel A t/m C

De opmaak en het uiterlijk van de Europese erfrechtverklaring verschilt van die van onze nationale verklaring van erfrecht. De Europese erfrechtverklaring kan daarom niet gelijk onze nationale verklaring van erfrecht een notariële akte zijn. Zij voldoet niet aan de formele vereisten, bijv. wat betreft opmaak, die de wet aan notariële akten stelt. Gelet op de verplichting in artikel 70 van de verordening dat de autoriteit van afgifte het origineel van de erfrechtverklaring bewaart, wordt in artikel 38 van de Wet op het notarisambt (hierna: Wna) voorgesteld dat de notaris verplicht is om naast de door hem verleden akten ook de door hem afgegeven erfrechtverklaringen in zijn protocol op te nemen. De Europese erfrechtverklaring wordt dan eerst bewaard op het kantoor van de notaris en nadien in de notariële archieven.

Om voor lange tijd bewaard te kunnen worden, dient het origineel van de Europese erfrechtverklaring bestand te zijn tegen de tijd. In dat verband wordt voorgesteld om artikel 41, tweede lid, Wna dat vereist dat de

inhoud van een akte duurzaam op deugdelijk materiaal wordt gesteld van overeenkomstige toepassing te verklaren op de Europese erfrechtverklaring. Een afgegeven Europese erfrechtverklaring kan ook van belang zijn in een latere nalatenschap, bijvoorbeeld bij een opvolgende nalatenschap. Het is daarom van belang dat een notaris ook na lange tijd nog een eerder afgegeven erfrechtverklaring kan inzien.

Volledigheidshalve is ook artikel 42 Wna van overeenkomstige toepassing verklaard op de Europese erfrechtverklaring. Notarissen zullen in beginsel de Europese erfrechtverklaring afgeven in de Nederlandse taal. De notaris kan op verzoek van partijen de erfrechtverklaring ook in een vreemde taal of in meerdere talen afgeven als hij ten minste die taal voldoende beheerst.

Onderdeel D en F

De Europese erfrechtverklaring en de nationale verklaring van erfrecht worden door de notaris afgegeven met hetzelfde doel, met als enig verschil dat eerstgenoemde alleen kan worden gebruikt bij grensoverschrijdende erfopvolgingen. Gelet hierop, wordt voor wat betreft de Europese erfrechtverklaring zoveel mogelijk aangesloten bij de al geldende regelingen betreffende de verklaring van erfrecht.

In de artikelen 49 en 49b Wna is onder meer bepaald dat de notaris van de tot zijn protocol behorende akten afschriften afgeeft. Een zelfde regeling wordt voorgesteld in een nieuw artikel 49c Wna als het gaat om de afgifte van gewaarmerkte afschriften van de Europese erfrechtverklaring (artikel 70 verordening). In dat kader wordt ook het bepaalde in artikel 49a Wna op de Europese erfrechtverklaring van overeenkomstige toepassing verklaard.

Om dezelfde reden wordt voorgesteld om in artikel 51 Wna betreffende het zegel van de notaris ook een verwijzing op te nemen naar de Europese erfrechtverklaring.

Onderdeel E

De Europese erfrechtverklaring heeft eenzelfde bewijskracht als de verklaring van erfrecht. Het betreft geen zelfstandige executoriale titel (rechtsoverweging 71 van de verordening). In artikel 50 Wna wordt daarom verduidelijkt dat geen grossen mogen worden uitgegeven van de Europese erfrechtverklaring.

Artikel 13

Onderdeel A

Artikel 69, vijfde lid, van de verordening, vereist dat de Europese erfrechtverklaring een geldig document moet zijn voor de inschrijving van goederen uit de nalatenschap in het desbetreffende register in een lidstaat. In Nederland betreft dit register het kadaster.

Met het voorgestelde nieuwe artikel 27a van de Kadasterwet wordt aan dit vereiste voldaan. Dit artikel maakt het mogelijk om de erfopvolging, voor zover deze registergoederen betreft, in het kadaster in te schrijven door overlegging van een gewaarmerkt afschrift van een Europese erfrechtverklaring.

Het artikel vormt een aanvulling op artikel 27 van de Kadasterwet dat bepaalt dat de inschrijving van een erfopvolging betreffende een registergoed in het kadaster kan plaatsvinden aan de hand van een door een notaris opgemaakte verklaring van erfrecht als bedoeld in artikel 4:188 BW.

Voor de formulering van het voorgestelde tweede lid is aansluiting gezocht bij het tweede lid van artikel 27 van de Kadasterwet. Uit dit

tweede lid volgt dat ook op grond van de Europese erfrechtverklaring de inschrijving van een executele of de benoeming van een beheerder, zoals naar Nederlands recht een vereffenaar, kan worden ingeschreven. Daarnaast kan op grond van het tweede lid met behulp van de Europese erfrechtverklaring een legaat worden ingeschreven in het kadaster. Voor de inschrijving van een legaat is echter wel vereist dat het legaat de overgang van een recht op een registergoed van de nalatenschap behelst. Betreft het legaat een direct recht op een goed, niet zijnde een registergoed, of vormt het legaat enkel een vorderingsrecht op de erfgenamen, zoals naar Nederlands recht het geval is, dan kan het legaat niet worden ingeschreven in het kadaster om de eenvoudige reden dat het legaat geen feit betreft dat voor inschrijving in het kadaster in aanmerking komt.

Onderdeel B

Met het voorgestelde derde lid van artikel 2 wordt het mogelijk om een legaat, verkregen uit een in een andere lidstaat opgevallen nalatenschap, in Nederland in rechte te aanvaarden of verwerpen. Het voorgestelde tweede lid van artikel 28 van de Kadasterwet zorgt ervoor dat de aanvaarding of verwerping van het legaat in het kadaster kan worden ingeschreven. Voor inschrijving in het kadaster komen in aanmerking de aanvaardingen of verwerpingen van legaten die zien op de directe verkrijging van een registergoed dat in Nederland is gelegen.

Artikel 14

In artikel 84 van de verordening is bepaald dat deze op 17 augustus 2015 van toepassing wordt. Het is daarom van belang dat ook de uitvoeringswet op die datum in werking zal treden.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
F. Teeven

Bijlage bij memorie van toelichting uitvoeringswet verordening erfrecht

Verordening	Uitvoeringswet	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuzen bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 1	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 2	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 3	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 4	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 5	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 6	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 7	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 8	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 9	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 10	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 11	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 12	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 13	Artikel 2	De Verordening geeft een aanvullende bevoegdheid aan gerechten van de gewone verblijfplaats van burgers, die op grond van hun nationale recht een verklaring van aanvaarding of verwerping van de nalatenschap in rechte kunnen afleggen	Nederland heeft van deze beleidsruimte gebruik gemaakt door in art. 2 lid 3 Uitvoeringswet ook voor legatarissen de mogelijkheid in het leven te roepen om dergelijke verklaringen af te leggen. Erfgenamen kunnen ogv art. 4:190 jo 191 BW verklaringen in recht afleggen. In art. 2 Uitvoeringswet is verduidelijkt dat dit bij de rechter van de woonplaats kan.
Artikel 14	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 15	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 16	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 17	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 18	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 19	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 20	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 21	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 22	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 23	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 24	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 25	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 26	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 27	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 28	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 29	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 30	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 31	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 32	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 33	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 34	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 35	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 36	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 37	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 38	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 39	Artikel 3 lid 7	Art. 39 lid 2 verplicht lidstaten in hun recht een procedure voor expliciete erkenning van een beslissing in te richten	Zie hierna de toelichting bij artt. 45–47 van de Verordening
Artikel 40	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 41	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 42	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 43	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 44	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 45	Artikel 3 lid 1	Geen	Als bevoegde autoriteit idzv art. 45 lid 1 Verordening is de voorzieningenrechter aangewezen
Artikel 46	Artikel 3 lid 1–6	Artikel 46 lid 1 geeft lidstaten de vrijheid om naar eigen inzicht een procedure voor tenuitvoerlegging in te richten	Van de beleidsruimte is gebruik gemaakt om aan te sluiten bij de al geldende exequatur-procedure. Gelet op de verplichting in art. 46 lid 2 Verordening is lid 2 aan art. 3 Uitvoeringswet toegevoegd
Artikel 47	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 48	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 49	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt

Verordening	Uitvoeringswet	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuzen bij de invulling van de beleidsruimte
Artikel 50	Artikel 4 lid 1-2 en lid 4-5	De Verordening geeft lidstaten de ruimte om het gerecht aan te wijzen waar een rechtsmiddel kan worden ingesteld tegen de beslissing op het verzoek om uitvoerbaarheid	Gekozen is om de rechtbank als bevoegd gerecht aan te wijzen. De rechtbank is ook in andere procedures bevoegd om in hoger beroep te beslissen over het verlot tot tenuitvoerlegging
Artikel 51	Artikel 4 lid 3	De Verordening geeft lidstaten de ruimte om in hun recht een rechtsmiddel tegen de beslissing in hoger beroep in het leven te roepen	Nederland heeft van deze beleidsruimte gebruik gemaakt om beroep in cassatie open te stellen tegen de beslissing in hoger beroep.
Artikel 52	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 53	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 54	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 55	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 56	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 57	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 58	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 59	Artikel 6	Geen	Tbv de duidelijkheid is in art. 6 Uitvoeringswet opgenomen dat de bevoegde autoriteit in Nederland de notaris is die de authentieke akte heeft verleden of de notaris die zijn protocol heeft overgenomen.
Artikel 60	Artikel 5	Zie art. 46 Verordening	Zie toelichting bij art. 46 Verordening
Artikel 61	Artikel 7	Idem	Idem
Artikel 62	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 63	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 64	Artikel 8	De Verordening geeft lidstaten de vrijheid om een gerecht of een andere autoriteit die bevoegd is erfrechtzaken te behandelen aan te wijzen als bevoegd tot afgifte van Europese erfrechtverklaringen	Als bevoegde autoriteit is de notaris met vestigingsplaats in Nederland aangewezen, zijnde de in Nederland meest deskundige op het terrein van het erfrecht.
Artikel 65	Behoeft geen uitvoering	Nvt.	Nvt
Artikel 66	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 67	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 68	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 69	Artikel 13	Geen	Om inschrijving ogv art. 69 lid 5 in het kadaster mogelijk te maken, is art. 13 Uitvoeringswet opgenomen
Artikel 70	Artikel 12	Geen	Enkele bepalingen van de Wna zijn aangepast, zodat de notaris kan voldoen aan de verplichting van art. 70 Verordening
Artikel 71	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 72	Artikel 9	De verordening biedt lidstaten de ruimte om te bepalen hoe bezwaar kan worden aangetekend idzv artikel 72	Gekozen is om de laagdrempelige verzoekschriftprocedure bij de kantonrechter aan te wijzen als procedure waarin bezwaar kan worden gemaakt tegen de (niet) afgifte van de Europese erfrechtverklaring door de notaris
Artikel 73	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 74	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 75	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 76	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 77	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 78	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 79	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 80	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 81	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 82	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 83	Behoeft geen uitvoering	Nvt	Nvt
Artikel 84	Artikel 14	Geen	Om uitvoering van de Verordening op de datum dat zij van toepassing wordt mogelijk te maken, zal de Uitvoeringswet ook per 17 augustus 2015 in werking treden